

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl samosoudkyní JUDr. Kateřinou Mrázovou, Ph. D. v právní věci

žalobce: **Y. Z.**
nar., ev. č., státní příslušnost
t. č.
zastoupen advokátkou JUDr. Janou Kuřátkovou
sídlem Bezručova 81/17a, 602 00 Brno

proti

žalovanému: **Ministerstvo vnitra ČR, odbor azylové a migrační politiky**
sídlem Nad Štolou 3, poštovní schránka 21/OAM, 170 34 Praha 7

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 31. 8. 2018, č. j. OAM-428/VL-18-ZA18-PD2-R2-2009,

takto:

- I. Rozhodnutí Ministerstva vnitra ze dne 31. 8. 2018, č. j. OAM-428/VL-18-ZA18-PD2-R2-2009, **se ruší** a věc se vrací žalovanému k dalšímu řízení.
- II. Žádný z účastníků **nemá právo** na náhradu nákladů řízení.
- III. Ustanovené zástupkyni žalobce JUDr. Janě Kuřátkové, advokátce se sídlem Bezručova 81/17, 602 00 Brno, se přiznává odměna za zastupování v tomto řízení ve výši 12 342 Kč, která jí bude vyplacena z účtu Krajského soudu v Brně do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

- IV. Tlumočnici Mgr. Ireně Čermákové, bytem V. 776/2b, B., se přiznává odměna za tlumočnický úkon ve výši 1 270,50 Kč, která jí bude vyplacena z účtu Krajského soudu v Brně do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

Odůvodnění

I. Vymezení věci:

1. Žalobce se podanou žalobou domáhal zrušení shora specifikovaného rozhodnutí žalovaného (dále též „napadené rozhodnutí“), jímž žalovaný rozhodl o žádosti žalobce o prodloužení dříve udělené doplňkové ochrany tak, že se podle § 53a odst. 4 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“), tato doplňková ochrana neprodlužuje.
2. Dne 10. 12. 2014 žalobce požádal o prodloužení doplňkové ochrany na území ČR a v žádosti uvedl, že důvody, pro které mu byla doplňková ochrana udělena, stále trvají.
3. Žalobci byla doplňková ochrana udělena ve smyslu § 14a zákona o azylu na dobu 12 měsíců rozhodnutím ze dne 22. 6. 2011 (v právní moci dne 30. 6. 2011). Doba trvání doplňkové ochrany byla žalobci následně prodloužena, a to o 24 měsíců. K důvodům udělení doplňkové ochrany a jejímu následnému prodloužení žalovaný uvedl, že vzhledem k informacím o zemi původu žalobce na základě neutěšené bezpečnostní situace po prezidentských volbách nebylo možné zcela vyloučit v případě návratu žalobce do vlasti skutečné nebezpečí vážné újmy.
4. Z napadeného rozhodnutí žalovaného vyplývá, že žalovaný v průběhu správního řízení shromáždil řadu informativních zpráv o politické a bezpečnostní situaci a stavu dodržování lidských práv v Běloruské republice (veškeré z první poloviny roku 2018) a dále provedl pohovory se žalobcem. Na základě takto získaných informací a po jejich porovnání se skutečnostmi, zjištěnými v předchozím řízení o udělení doplňkové ochrany a následném řízení o prodloužení doplňkové ochrany, žalovaný uzavřel, že v Bělorusku došlo k takovým změnám situace ve vztahu k potížím prezentovaným žalobcem, že udělení doplňkové ochrany, resp. její prodloužení, již není zapotřebí. Ačkoliv situace ohledně lidských a občanských práv tam není dosud zcela uspokojivá a nedosahuje např. úrovně demokratických zemí EU (viz shromážděné zprávy – viz blíže napadené rozhodnutí), ze zajištěných podkladů jasně dle žalovaného vyplývá, že v zemi původu žalobce došlo k takovému zlepšení bezpečnostních poměrů, že s ohledem na osobní situaci žalobce již nic nebrání tomu, aby se žalobce do své vlasti vrátil, aniž by tam byl vystaven nebezpečí vážné újmy. K uvedenému závěru žalovaný citoval ze Zprávy o zemi – Bělorusko: Transformační index Bertelsmannovany nadace 2018, dále z Informace Jamestown Foundation/Euroasia Daily Monitor a dále ze zprávy Freedom House – Svoboda ve světě 2018. Z těchto zpráv žalovaný citoval pasáže, z nichž vyplývalo zlepšení běloruského politického prostředí, otevírání příležitostí pro normalizační proces, rušení sankcí ze strany západu proti několika stěžejním běloruským státním podnikům, a to v atmosféře po celkem pokojných prezidentských volbách v roce 2015. Ačkoliv se prostředí občanské společnosti mírně

zlepšilo, stav demokratických institucí a lidských práv se nijak zásadně nezměnil. Zákonná omezení pro nevládní organizace nadále přetrvávala a rovněž i politická cenzura při registraci veřejných sdružení a nadací, které úřady považují za nežádoucí. Přestože v roce 2017 došlo k útokům na nezávislá média, jsou nezávislí novináři v Bělorusku příležitostně schopni vyvinout tlak na úřady. Vláda omezuje svobodu shromažďování a konání demonstrací musí být schváleno, přičemž povolení může být svévolně zamítnuto. Přesto vývoj směrem k usmíření s EU a USA přiměl úřady často k tomu, aby místo zatýkání demonstrantů častěji volili pokuty. Také propuštění všech politických vězňů v předvečer prezidentských voleb v srpnu 2015 spolu se zmírněním státního pronásledování politické opozice přispělo k mírnému zlepšení politického prostředí v zemi.

5. Žalovaný v napadeném rozhodnutí uvedl, že žalobci byla udělena doplňková ochrana z důvodu dění a vývoje v Bělorusku, ke kterému došlo po prezidentských volbách v roce 2010, a kvůli němuž nebylo možné považovat bezpečnostní situaci v Bělorusku za natolik uspokojivou, aby umožňovala bezpečný návrat žalobce do vlasti. Po porovnání tohoto závěru se zjištěními z výše citovaných zpráv o zemi původu žalobce, však žalovaný dospěl k závěru, že v Bělorusku došlo k podstatnému vývoji stran bezpečnostní situace, kdy žalobci již nic nebrání v tom, aby se do své vlasti vrátil. Pokud šlo o tvrzení žalobce, že bude postižen za to, že vycestoval na území ČR na základě cestovního dokladu, jenž před státními orgány své vlasti označil za ztracený, avšak následně si do něj opatřil české vízum a z Běloruska vycestoval, pak těmito úvahami se žalovaný již zabýval v rozhodnutí ze dne 22. 6. 2011, kterým byla žalobci doplňková ochrana podle § 14a odst. 2 písm. b) zákona o azylu udělena. Na základě Zpráv MZV žalovaný dospěl k závěru o neopodstatněnosti obavy žalobce (hrozila by mu pouze administrativní odpovědnost, nikoliv trestní stíhání), přičemž současně poukázal na zjevnou nevěrohodnost a účelovost takového tvrzení žalobce. Vyloučen byl rovněž postih žalobce jako neúspěšného žadatele o azyl v zahraničí, resp. poživatele doplňkové ochrany v zahraničí, a to po návratu do vlasti. Za samotnou žádost o azyl v zahraničí nejsou takoví žadatelé po návratu do Běloruska pronásledováni. Běloruské úřady v zásadě tolerují nelegální pobyt svých státních příslušníků v zahraničí, pokud však není spojen s jinými závažnými trestnými činy. Běloruské úřady nemají věrohodné informace o legálnosti pobytu svých občanů v zahraničí a informacemi o žadatelích o azyl nedisponují. V citovaném rozhodnutí žalovaného ze dne 22. 6. 2011 byly shledány za nedůvodné rovněž obavy žalobce v souvislosti s poskytnutým rozhovorem o běloruské opoziční organizaci BNF, dále v souvislosti s účastí žalobce na mítinku před běloruskou ambasádou v ČR a dále v souvislosti se zmizením řidiče organizace Adražněnija. Tyto žalobcem vyslovené obavy tedy byly již dříve shledány nedůvodnými, a jelikož žalobce tyto své obavy nijak blíže neupřesňoval, žalovaný v napadeném rozhodnutí odkázal na jejich vypořádání v předchozím rozhodnutí.
6. K novějším tvrzením žalobce, že mu dle sdělení jeho matky chodila domů předvolání (naposledy před 6 – 12 měsíci), přičemž neupřesnil jejich počet, obsah a ani období, kdy mu docházela, žalovaný uvedl, že žalobce neposkytl žádné relevantní skutečnosti, na jejichž základě by bylo nutné závěry o neprodloužení doplňkové ochrany přehodnotit. Shodně se pak žalovaný vyjádřil k tvrzení žalobce o tom, že podle tvrzení jeho matky měli do místa jeho bydliště docházet návštěvy, avšak tyto nebyl schopen specifikovat a nijak neupřesnil, o koho se jednalo a za jakým účelem k tomuto mělo docházet.

7. Závěrem žalovaný uvedl, že doplňková ochrana byla původně žalobci udělena a následně prodloužení pouze z důvodu neuspokojivé situace v Bělorusku, a nikoliv na základě žalobcem výše prezentovaných potíží. Žalobce nebyl nikdy ve vlasti trestně stíhán, nebyl tam ani členem politické strany či obdobné organizace. Žádných mítinků se neúčastnil a pro opoziční organizaci BNF pracoval pouze jako řidič. Jedinou jeho aktivitou ve vlasti bylo televizní vystoupení v roce 2004, kterým měl na žádost běloruské KGB zdiskreditovat opoziční organizaci BNF. S ohledem na uplynutí doby, která od tohoto vystoupení a vycestování z vlasti uplynula, a též na ojedinělost uvedené aktivity v Bělorusku, neexistují žádné důvody, podle nichž by bylo možné se domnívat, že by žalobce měl být po návratu do vlasti vystaven nezákonnému postupu ze strany běloruských státních orgánů. Pokud žalobce při pohovoru dne 31. 7. 2018 uvedl, že se situace v Bělorusku nezměnila, přičemž současně doplnil, že v zemi původu již 14 let nebyl, a že informace čerpá pouze z internetu anebo od příbuzných, pak k tomu žalovaný konstatoval, že uvedená obecná tvrzení žalobce nijak neupřesnil a neuvedl, jak se vztahují k jeho osobě. V této souvislosti neuvedl žádné nové, konkrétní ani relevantní skutečnosti. Žalobce nebyl schopen ani upřesnit, čeho se konkrétně obává v případě návratu do vlasti. Žádná z věcných obecných tvrzení nebyl žalobce schopen blíže konkretizovat. Podle informací MZV žalovaný k věci dále doplnil, že občan Běloruska se může v cizině nacházet, jak dlouho chce, pro opuštění Běloruska není žádné povolení. Navrátilivši se občané mají stejná práva, jako ti, kteří žijí v zemi nepřetržitě. Nebylo zaznamenáno žádné znevýhodňování osob na základě žádosti o mezinárodní ochranu v jiné zemi. Běloruské státní orgány obecně nesledují jednotlivé osoby po návratu na území Běloruska; výjimkou mohou být obecně osoby, které byly před svým vycestováním předmětem zájmu tamních úřadů. To však není případ žalobce, neboť ten z vlasti vycestoval zcela legálně, tedy s vědomím běloruských státních orgánů. Čl. 369 – 1 „Diskreditace Běloruské republiky“ zakotvený v trestním řádu Běloruské republiky, podle něhož se trestají odnětím svobody od 2 do 4 let „vědomě lživá sdělení cizímu státu, zahraniční organizaci o politické, ekonomické, sociální, vojenské nebo mezinárodně-politické situaci v Bělorusku“, není uplatňován. Tamní státní orgány se spíše uchylují ke způsobování neformálních a drobnějších životních nepříjemností. Zřejmě to souvisí s tím, že diskreditaci dle trestního řádu by musely běloruské orgány dokázat a pustit se před soudem na tenký led tvrzení, co je a není v běloruském systému pravda.
8. S ohledem na výše uvedené jsou podle žalovaného obavy žalobce z návratu do vlasti, které mj. spojoval se svým pobytem na území ČR na základě udělené mezinárodní ochrany, zcela neopodstatněné. Žalovaný současně dospěl k závěru, že u žalobce již pominuly důvody, pro které mu byla původně udělena doplňková ochrana, a že v případě návratu do vlasti mu již nehrozí nebezpečí vážné újmy dle § 14a zákona o azylu. Proto žalobci nebyla v souladu s § 53a odst. 4 zákona o azylu prodloužena doplňková ochrana a jeho žádost o její prodloužení byla zamítnuta.

II. Shrnutí žalobní argumentace

9. Žalobce v podané žalobě uvedl, že žalovaný porušil napadeným rozhodnutím § 3 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“), neboť nezjistil stav věci způsobem, o němž nejsou důvodné pochybnosti, a v rozsahu, který je nezbytný vzhledem ke konkrétním okolnostem případu (§ 2 odst. 4 správního řádu). Dále žalovaný porušil § 14a odst. 1 zákona o azylu, neboť žalobce splňuje zákonné podmínky

pro udělení doplňkové ochrany, když mu v případě návratu do země původu hrozí nebezpečí vážné újmy zejména v důsledku přetrvávající špatné situace v Bělorusku (poznámka soudu: bez konkretizace této špatné situace). Dále žalobce uvedl, že žalovaný porušil § 53a odst. 4 ve spojení s § 17a odst. 1 písm. a) zákona o azylu, neboť nebyly naplněny podmínky pro neprodloužení doplňkové ochrany, když okolnosti, které vedly k udělení doplňkové ochrany, nezanikly a ani se nezměnily do té míry, že již doplňková ochrana není zapotřebí. Zároveň však žalovaný byl povinen v souladu s § 17a odst. 2 zákona o azylu přihlídnout k tomu, zda je případná změna okolností v zemi původu tak významná a trvalé povahy, že žalobci již nehrozí nebezpečí, že utrpí vážnou újmu.

10. Ke svému tvrzení žalobce odkázal na rozsudek NSS ze dne 29. 6. 2011, č. j. 7 Azs 21/2011-57, podle něhož mj. platí, že odnětí doplňkové ochrany podle § 17a odst. 1 písm. a) zákona o azylu, je možné jen a pouze tehdy, došlo-li ke kvalifikované změně, resp. úplnému zániku těch okolností, které vedly k udělení doplňkové ochrany. Podle NSS jsou tyto okolnosti fixovány v důvodech rozhodnutí o udělení doplňkové ochrany, přičemž tyto následně nelze beze změny či zrušení tohoto rozhodnutí měnit.
11. Podle rozsudku NSS ze dne 21. 4. 2010, č. j. 3 Azs 8/2010-79, platí, že důvodem odnětí doplňkové ochrany podle § 17a odst. 1 písm. a) zákona o azylu nemůže být situace, kdy správní orgán dodatečně dospěje k závěru, že tato ochrana vůbec neměla být rozhodnutím o jejím udělení poskytnuta, když se snaží jejím odnětím revidovat původní rozhodnutí. Přestože se toto rozhodnutí NSS explicitně týká citovaného ustanovení pro odejmutí doplňkové ochrany, měl by se dle žalobce použít obdobný způsob posouzení i u druhé kumulativní podmínky, kdy žadateli nadále hrozí vážná újma ve smyslu § 14a zákona o azylu.
12. Obdobně konstatoval Městský soud v Praze v rozsudku ze dne 11. 9. 2018, č. j. 4 Azs 68/2017-58, že *„Má-li žalovaný prodloužení doplňkové ochrany odeprít, musí prokázat zásadní změnu okolností v těch aspektech, jež dříve považoval za klíčové. Jádro prodlužovacího řízení podle ust. § 53a odst. 4 zákona o azylu představuje posouzení toho, zda se zásadním způsobem změnilы okolnosti, jež vedly k udělení mezinárodní ochrany. Stěžejní důvody, jež dříve vedly k udělení doplňkové ochrany, nelze v prodlužovacím řízení zpětně měnit nebo dokonce doplňkovou ochranu neprodloužit s odůvodněním, že mezinárodní ochrana neměla být v původním rozhodnutí vůbec udělena.“*
13. Z výše provedené citace žalobce dovodil, že v rámci řízení o žádosti cizince o prodloužení doplňkové ochrany tedy nestačí znovu posuzovat naplnění jednotlivých podmínek pro udělení doplňkové ochrany, nýbrž je třeba porovnat okolnosti, za kterých byla doplňková ochrana udělena, s okolnostmi danými při rozhodování o jejím prodloužení. Přičemž neprodloužit doplňkovou ochranu lze pouze tehdy, pokud se okolnosti změnilы významným a trvalým způsobem. V případě žalobce však tomu tak nebylo.
14. K udělení doplňkové ochrany žalobci v roce 2011 žalovaný přistoupil z důvodu obecného politického dění a vývoje v Bělorusku po prezidentských volbách v roce 2010, kvůli němuž nebylo možné považovat bezpečnostní situaci v Bělorusku za natolik uspokojivou, aby umožňovala bezpečný návrat žalobce do vlasti. Udělení doplňkové ochrany tedy nebylo příliš precizně odůvodněno a v podstatě nespecifikovalo konkrétní skutečnosti, proč právě

žalobci hrozí ve vlasti skutečné nebezpečí vážné újmy. Toto však nemůže jít k tíži žalobce (viz rozsudek Městského soudu v Praze č. j. 4 Az 68/2017-58), neboť platí, že čím obecnější jsou důvody pro udělení doplňkové ochrany, tím obtížnější je odůvodňování jejího neprodloužení.

15. Žalobce má za to, že žalovaný porušil zákonnou povinnost zjistit stav věci způsobem, o němž nejsou důvodné pochybnosti a v rozsahu, který je nezbytný vzhledem k individuálním okolnostem případu. Žalobce má za to, že v porovnání s rokem 2011 nedošlo v Bělorusku k tak výrazné změně trvalé povahy, která by odůvodňovala neprodloužení doplňkové ochrany. Žalovaný sice v napadeném rozhodnutí poukazoval na určité pozitivní trendy ve vývoji v Bělorusku, avšak z rozhodnutí není zřejmé, jaký má tento vývoj dopad na změny v ochraně lidských práv u běloruských občanů. Nelze tak přijmout závěr o výrazné změně trvalé povahy.
16. Žalobce příkladmo odkázal na aktuální zprávu Amnesty International (poznámka soudu: bez uvedení data), která podle žalobce popisuje největší obavy této organizace na poli lidských práv v Bělorusku za období 2013 – 2018. Během tohoto období i nadále docházelo k porušování řady základních lidských práv. Bělorusko nadále ukládalo tresty smrti a tajně popravovalo vězně, ignorovalo žádosti Výboru OSN pro lidská práva o zastavení poprav. Orgány v Bělorusku i nadále porušují právo na svobodu pokojného shromažďování, sdružování a projevu, stejně jako právo na svobodu a bezpečnost osoby. Často jsou v kontextu mírového protestu jednotlivce svévolně zbavováni svobody. Mírumilovní demonstranti, kteří se pokoušejí uplatňovat svá práva na svobodu shromažďování a projevu, jsou podrobeni zatčení nebo těžkým pokutám, „administrativnímu zadržení“, a v některých případech zatčení podle politicky motivovaných soudních procesů, které neodpovídají standardům spravedlivého procesu. Jen v březnu a dubnu 2017 byly v zemi zadrženy stovky pokojných protestujících. Většina tištěných a vysílacích médií v zemi funguje pod účinnou vládní kontrolou.
17. Žalobce dále odkazoval na výroční zprávu Human Rights Watch za rok 2017, z níž vyplývá, že vláda v Bělorusku v roce 2017 pokračovala ve svých zákrocích proti občanské společnosti. Tamní orgány provedly největší vlnu zatýkání pokojných demonstrantů od roku 2010. Poprvé za 10 let bylo registrováno opoziční politické hnutí, avšak restriktivní právní předpisy nadále bránily lidskoprávním skupinám v registraci a volném fungování.
18. Žalobce dále odkázal na zvláštního zpravodaje OSN pro lidská práva, který v říjnu 2017 k situaci v Bělorusku uvedl, že tamní situace na poli lidských práv je „katastrofální“ a během posledních dvou desetiletí se zhoršila, když prezident upevnil své uchopení absolutní moci. Vláda Běloruska se v roce 2017 vrátila k masovému utlačování těch, kteří protestovali proti její politice. Absence jakéhokoli smysluplného pokroku by měla mobilizovat partnery Běloruska, aby pokračovali ve sledování stavu lidských práv a vyvíjení talku na ty, kteří jsou v moci v Minsku, aby začali revidovat represivní politiku.
19. Z výše uvedených zpráv žalobce dovodil, že ačkoliv došlo v Bělorusku k určitým politickým změnám, jejich reálný vliv na ochranu běloruských občanů je v praxi zanedbatelný a v žádném případě nelze mluvit o výraznějším zlepšení situace na poli ochrany základních lidských práv a svobod. Naopak během minulého roku 2017

docházelo k dalším vlnám masového zatýkání demonstrujících občanů stejně jako v roce 2010.

20. Podle žalobce by žalovaný povinen zkoumat, do jaké míry jsou opatření přijatá běloruskou vládou uplatňována v praxi. Sám však žalovaný v napadeném rozhodnutí uvedl, že se stav demokratických institucí a lidských práv nijak zásadně nezměnil. Žalobce má za to, že mu v zemi původu může hrozit nebezpečí vážné újmy právě z titulu požádání o mezinárodní ochranu v zahraničí. To ostatně připustil i žalovaný, že neúspěšní žadatelé mohou být po svém návratu do vlasti předmětem zájmu běloruských orgánů, v případě, že se o absolvování této procedury dozví. U žalobce nelze vyloučit, že by tato situace mohla nastat. Žalovaný uvedenou otázku neposoudil správně.
21. Žalobce v závěru žaloby požádal soud o ustanovení zástupce z řad advokátů, jenž by ho v řízení zastupoval a náležitě jeho práva hájil. Vzhledem k tomu, že žalobce splnil zákonné podmínky, byla mu usnesením zdejšího soudu ze dne 23. 10. 2018 ustanovena zástupkyně JUDr. Jana Kuřátková k zastupování v tomto soudním řízení.
22. S ohledem na výše uvedené žalobce soudu navrhl, aby napadené rozhodnutí zrušil.

III. Vyjádření žalovaného k žalobě

23. Žalovaný ve svém vyjádření k žalobě popřel oprávněnost žalobní argumentace. Žalobní argumentace neprokazuje porušení zákona na zásadu správního řízení. Napadené rozhodnutí není vadné ani nezákonné. Žalovaný zjistil skutečný stav věci, zabýval se všemi okolnostmi, které žalobce v průběhu správního řízení sdělil a opatřil si potřebné podklady pro vydání rozhodnutí. ze získaných podkladů vyplynulo, že v období od udělení doplňkové ochrany žalobci došlo v Bělorusku k podstatnému a neměnnému vývoji stran bezpečnostní situace, a proto žalobci nic nebrání v tom, aby se do Běloruské republiky vrátil zpět. Žalobcem vyjadřované obavy z problémů, které by mu hrozily v zemi původu, žalovaný označil za neopodstatněné a poukázal na jejich vypořádání v napadeném rozhodnutí, resp. některou svoji argumentaci k tomu znovu zopakoval.
24. Žalovaný dále uvedl, že žalobce neposkytnul žádné relevantní skutečnosti, na jejichž základě by bylo nutno závěry žalovaného přehodnotit. Jelikož žalobce nebyl v zemi původu nikdy trestně stíhán, nebyl členem politické strany, žádných mítinků se neúčastnil, neexistují tak žádné důvody, pro které by se bylo možno domnívat, že by měl být nyní po návratu do vlasti vystaven jakémukoliv nezákonnému postupu ze strany běloruských státních orgánů. I když v Běloruské republice není dodržování lidských práv na požadované úrovni, je třeba každou žádost o prodloužení doplňkové ochrany posuzovat individuálně, což se v případě žalobce stalo. Rozhodnutí o neprodloužení doplňkové ochrany bylo vydáno v souladu se zákonem, neboť z použitých informací o zemi původu v případě žalobce došlo k trvalým a podstatným změnám, a proto již nadále není třeba doplňkovou ochranu prodloužovat. Jelikož orgány ČR neposkytují žádným běloruským orgánům informace o tom, kdo na území ČR žádá o udělení mezinárodní ochrany, jsou i v tomto směru obavy žalobce neopodstatněné.
25. S ohledem na výše uvedené žalovaný soudu navrhl, aby žalobu jako nedůvodnou zamítl.

IV. Replika žalobce

26. Replikou ze dne 29. 1. 2019 reagoval žalobce prostřednictvím ustanovené právní zástupkyně na vyjádření žalovaného k žalobě. Přestože žalovaný ve svém vyjádření k žalobě uvedl, že původně byla žalobci poskytnuta doplňková ochrana pouze na základě nepříznivé situace v Bělorusku, přitom ale nijak neprokázal, že se tato situace pro žalobce zlepšila trvale. Žalovaný dále připustil, že v Bělorusku stále není dodržování lidských práv na požadované úrovni, přitom ale v souladu se zásadou non-refoulement nelze vrátit žadatele o mezinárodní ochranu zpět do země, kde by mu hrozilo porušení základních lidských práv. Žalobce tedy žalovanému vytkl, že z jeho tvrzení není zřejmé pevné přesvědčení o tom, že se okolnosti v zemi původu žalobce změnilы významným a trvalým způsobem, a že dokonce připouští, že ochrana lidských práv v této zemi není na požadované úrovni.
27. Ačkoliv žalovaný argumentoval tím, že je potřeba každou žádost posuzovat individuálně, sám neuvedl, v čem se ve vztahu k osobě žalobce změnilы podmínky, na základě kterých byla původně doplňková ochrana přiznána. Žalovaný rozhodl zcela na základě vlastní libovůle a nikoliv po prošetření všech možných dopadů neprodloužení doplňkové ochrany. Nezjistil tedy skutkový stav, o němž nejsou důvodné pochybnosti.
28. Žalobce dále odkázal na Human Rights Council (Rada pro lidská práva), která dne 25. 6. 2018 uspořádala v Ženevě interaktivní dialog se specialisty na lidská práva, a to k projednání situace v Bělorusku. Na jednání bylo vyjádřeno znepokojení nad hrubým a systematickým porušováním lidských práv a nedostatečnou politickou vůlí vlády zastavit takové porušování. Znepokojení vzniklo zejména nad omezeními svobody projevu a shromažďování a neustálým obtěžováním a zastrašováním novinářů, obránců lidských práv, právníků a odborářů. Klíčovým rysem je cyklická povaha centrálně plánovaných zákroků týkajících se základních svobod, včetně mírových demonstrantů, nevládních organizací, politických oponentů, aktivistů za lidská práva a nezávislých sdělovacích prostředků. Více než 110 jednotlivců bylo svévolně zatčeno a zdrženo, političtí vězni byli příležitostně propuštěni a poté opětovně zadrženi. Mezinárodní organizace zabývající se lidskými právy byly proti článku v trestním zákoníku Běloruska, který kriminalizoval jakoukoliv veřejnou činnost, kterou dříve orgány nepovolily, přičemž běloruská vláda nyní plánovala přesunout tentýž trestný čin z trestního zákona do správního kodexu, čímž by bylo odsouzení mnohem jednodušší. V Bělorusku bylo také použito systematického nástroje špatného zacházení na hranici s mučením.
29. S ohledem na výše uvedené žalobce uvedl, že je situace v oblasti dodržování lidských práv v Bělorusku stále velmi nejistá. Odhlédne-li žalobce od svých tvrzení, že mu chodí na adresu v Bělorusku předvolání, navštěvují jej tam neznámé osoby, když na základě těchto nebylo primárně ani rozhodováno o poskytnutí mezinárodní ochrany, je podle názoru žalobce stále nevypořádána námitka změny okolností ve prospěch rozhodnutí o neprodloužení doplňkové ochrany. Neprodloužení doplňkové ochrany nebylo podle žalobce dostatečně odůvodněno, protože žalovaný rozhodl v rozporu se zákonem a základními zásadami činnosti správních orgánů.

30. Podáním ze dne 6. 2. 2019 žalobce doplnil svoji repliku tak, že z důvodu nově zjištěných okolností v zemi původu požaduje nařízení jednání v této věci s jeho osobní účastí. Při jednání chtěl žalobce osobně vypovídat k věci, pročež soud požádal také o přítomnost tlumočníka z jazyka ruského. V příloze podání žalobce doložil kopii lékařských zpráv (ze dne 24. 10. 2017 a 10. 8. 2018), z nichž vyplývá, že má astma a je v ČR léčen.
31. Vzhledem ke shora uvedenému požadavku žalobce na přítomnost tlumočníka při jednání soudu, zdejší soud usnesením ze dne 7. 2. 2019 ustanovil tlumočnickem z jazyka ruského Mgr. Irenu Čermákovou, jejímž úkolem bylo provést tlumočnický úkon při jednání soudu.
32. Podáním ze dne 6. 12. 2019 žalobce doplnil své důkazní návrhy listinou - Stanovisko Amnesty International – Bělorusko (poznámka soudu: bez uvedení data).

V. Jednání před krajským soudem dne 13. 12. 2019

33. Nařízeného jednání se zúčastnil žalobce, jeho právní zástupkyně, pověřený zaměstnanec žalovaného, a také ustanovená tlumočnice paní Mgr. Irena Čermáková. Soud při jednání zrekapituloval průběh soudního řízení a správního řízení, a to na podkladě spisů, které byly v této věci vedeny. Připomněl také ve věci dosud vydaná rozhodnutí (soudní rozhodnutí i správní rozhodnutí). Účastníci řízení setrvali při jednání na své dosavadní písemné argumentaci. Soud dále provedl dokazování žalobcem navrženými důkazy. Jednalo se o dvě listiny a účastnický výslech žalobce. Z fotokopie lékařské zprávy o ambulantním vyšetření ve Fakultní nemocnici Brno, Jihlavská 20, ze dne 24. 10. 2017 a 10. 8. 2018 soud zjistil, že žalobce onemocněl astmatem a z důvodu léčby tohoto onemocnění navštěvuje lékaře. V souvislosti s předkládanými lékařskými zprávami však žalobce nejevil jakákoliv skutková tvrzení, která by souvisela s napadeným rozhodnutím a projednávanou věcí, pročež soud pokládá předkládaný důkaz za nadbytečný. Dále soud provedl listinný důkaz – Stanovisko Amnesty International – Bělorusko (v jejímž obsahu bylo odkazováno na zprávy této organizace z let 2015 až 2018). Z tohoto stanoviska mj. vyplynulo, že uvedená organizace pravidelně popisuje stav ochrany lidských práv v Bělorusku ve výročních zprávách, přitom lze konstatovat, že tento stav není uspokojivý. V souvislosti s extradičním řízením je znepokojující především uplatňování trestu smrti v běloruském trestním právu a dále výskyt případů mučení a jiného špatného zacházení a nespravedlivých soudních procesů. Bělorusko je poslední zemí v Evropě a Střední Asii, kde se stále uplatňuje trest smrti. V posledních třech letech byl trest v Bělorusku nejen ukládán, ale také vykonáván. Trest smrti je často ukládán v nespravedlivém soudním procesu, zahrnujícím nucená doznání. Rozsudky jsou realizovány v přísném utajení, aniž by o tom byli vyrozuměni vězni sami, nebo jejich rodiny či právní zástupci. Rozsudky jsou vykonávány navzdory žádostem mezinárodních organizací. O jejich pozastavení alespoň po dobu, po kterou probíhají přezkumná řízení před těmito organizacemi. Běloruské trestní normy umožňují vládě nevydávat těla popravených příbuzných, a ani jim nesdělovat, kde byla tato těla pohřbena. V březnu 2018 naléhal zvláštní zpravodaj OSN pro situaci v oblasti lidských práv v Bělorusku na běloruskou vládu, aby okamžitě pozastavila výkon trestu smrti. Kriticky se také vyjádřil k soudnímu systému, který ignoruje mezinárodní kritiku a doporučení na zmírnění trestu smrti na doživotí. Panují také obavy z podmínek v běloruských věznicích. Stížnosti osob na příslušníky prosazující právo bývají obvykle zamítnuty a stěžovatelé bývají vystaveni policejní represi. Zvláštní zpravodaj OSN

pro situaci v oblasti lidských práv v Bělorusku z roku 2016 podal zprávu o pokusu Y. P. o sebevraždu ve věznici na protest proti mučení a fyzickému týrání během výslechů a době strávené ve vězení. Na následky zranění v březnu 2016 zemřel. K uvedenému Stanovisku Amnesty International krajský soud uvádí, že přesto, že jde o závažná zjištění, tyto do jisté míry nesouvisí s okolnostmi zjištěnými v případě žalobce. Z obsahu stanoviska totiž vyplývá, že bylo vydáno v jiném konkrétním případě, když šlo o vydání jiné osoby k trestnímu stíhání do Běloruské republiky. Uvedená osoba byla zjevně ohrožena trestněprávní sankcí. Stanovisko se proto věnovalo podmínkám ukládání a výkonu trestu smrti, včetně vynucených doznání v nespravedlivém soudním procesu, a dále podmínkám panujícím v běloruských věznicích. I přesto, že zde byla uvedena závažná negativní zjištění, soud musí konstatovat, že na případ žalobce tato přímo nedopadají. Žalobce nebyl ve vlasti nikdy trestně stíhán, nebyl tam ani členem politické strany či jiné organizace, režim nijak neprovokoval a žádných mítinků se neúčastnil (pro organizaci BNF pracoval pouze jako řidič). Jedinou jeho aktivitou bylo televizní vystoupení z roku 2004, kdy měl na žádost běloruské KGB diskreditovat opoziční organizaci BNF. Toto však nelze s ohledem na dobu, která od tohoto vystoupení uplynula, včetně naprosté ojedinělosti takové žalobcovy aktivity na území Běloruska, považovat za důvod, pro který by žalobce mohl být vystaven nezákonnému postupu ze strany běloruských státních orgánů. Nejsou tedy známe žádné okolnosti, pro které by žalobci hrozil trest smrti či věznění v zemi původu. Žalobce ostatně takové důvody ani sám neuváděl. Vyloučení ohrožení žalobce trestem smrti či vězněním bylo také řádně odůvodněno v původním rozhodnutí o udělení doplňkové ochrany. Ze všech shora uvedených důvodů proto krajský soud pokládá i tento listinný důkaz ve vztahu ke konkrétním poměrům žalobce za zbytečný, avšak nepopírá, že do jisté míry dokresluje skutečný stav lidských práv v zemi původu žalobce. Ostatně i žalovaný v napadeném rozhodnutí potvrdil, že dodržování lidských práv v Bělorusku není na požadované úrovni.

34. Soud dále provedl na návrh žalobce jeho účastnický výslech, a to za přítomnosti tlumočníka z jazyka ruského. Při návrhu tohoto důkazu žalobce uvedl, že disponuje nově zjištěnými okolnostmi v zemi jeho původu. V rámci své výpovědi však žalobce neuvedl nic nového nad toho, co již vypověděl v rámci pohovorů před správním orgánem. V rámci své souvislé výpovědi a ani k dotazům soudu neupřesnil, jaké obsílky mu měly na adresu bydliště v Bělorusku docházet a ani kdo a z jakého důvodu jej mohl v místě trvalého bydliště hledat. Rovněž blíže neupřesnil ani své obavy z návratu do vlasti. V této souvislosti zmínil pouze zmizení kolegy řidiče z organizace Adražněnija, a to že obdobně jako tato osoba vozil do země původu kradená auta. Nikoliv jako organizátor této skupiny, nýbrž pouze jako řidič. V rámci svých obav z návratu do vlasti žalobce ještě opakovaně zmínil obavu z postihu za opuštění vlasti s použitím pasu nahlášeného předtím jako ztracený a za podání žádosti o mezinárodní ochranu (tj. diskreditaci Běloruské republiky). Jelikož tyto dvě okolnosti byly žalobcem opakovaně uplatňovány, správní orgán se jimi zabýval a v napadeném rozhodnutí je vypořádal. Žalobce sám uváděl, že v zemi původu již 15 let nebyl. Nedisponoval tedy žádnými vlastními poznatky o tom, jaká panuje situace v zemi původu. Žalobce uváděl, že informace získává z internetu a od příbuzných, kteří říkají, že situace v zemi původu se nezlepšila, ale naopak zhoršila. Žalobce však neupřesnil, jak se tato obecná informace o stavu v zemi původu dotýká jeho poměrů. Žalobce žádné nové, konkrétní a relevantní skutečnosti neuvedl a rovněž žádné doklady ke svým

tvrzením nedoložil. Ani provedená účastnická výpověď žalobce tedy nepřinesla ve věci nic nového. Žalobce neprokázal důvodnost svých obecně tvrzených obav z návratu do vlasti.

35. Ve věci již nebyly činěny další důkazní návrhy, pročež soud ukončil dokazování a s uvážením konečných návrhů účastníků řízení na rozhodnutí soudu v této věci přikročil k vyhlášení rozhodnutí ve věci samé.

VI. Posouzení věci krajským soudem

36. Krajský soud přezkoumal v rozsahu uplatněných žalobních bodů napadené rozhodnutí, jakož i řízení, které předcházelo jeho vydání (§ 75 odst. 2 zákona č. 150/2002 sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů, dále jen „s.ř.s.“), a dospěl k závěru, že žaloba je důvodná.
37. Předmětem soudního přezkumu bylo rozhodnutí žalovaného, kterým žalobci nebyla prodloužena doplňková ochrana na území ČR ve smyslu § 53a odst. 4 zákona o azylu.
38. Podle § 53a odst. 4 zákona o azylu, je osoba požívající doplňkové ochrany oprávněna požádat o prodloužení doby, na kterou je doplňková ochrana udělena. Ministerstvo prodlouží dobu, po kterou je udělena doplňková ochrana, v případě, že osobě požívající doplňkové ochrany i nadále hrozí vážná újma (§ 14a) a nenastanou-li důvody pro její odejmutí (§ 17a). Doplňková ochrana se prodlužuje nejméně o 2 roky; je-li důvodné nebezpečí, že by osoba požívající doplňkové ochrany mohla závažným způsobem narušit veřejný pořádek nebo ho již narušuje, prodlouží se doplňková ochrana o 1 rok.
39. Podle § 14a odst. 1 zákona o azylu se doplňková ochrana udělí cizinci, který nesplňuje důvody pro udělení azylu, bude-li v řízení o udělení mezinárodní ochrany zjištěno, že v jeho případě jsou důvodné obavy, že pokud by byl cizinec vrácen do státu, jehož je státním občanem, hrozilo by mu skutečné nebezpečí vážné újmy podle odst. 2, a nemůže nebo není ochoten z důvodu takového nebezpečí využít ochrany státu, jehož je státním občanem.
40. Podle § 14a odst. 2 zákona o azylu, se za vážnou újmu podle tohoto zákona považuje a) uložení nebo vykonání trestu smrti, b) mučení nebo nelidské či ponižující zacházení nebo trestání žadatele o mezinárodní ochranu, c) vážné ohrožení života civilisty nebo jeho lidské důstojnosti z důvodu svévolného násilí v situaci mezinárodního nebo vnitřního ozbrojeného konfliktu, nebo d) pokud by vycestování cizince bylo v rozporu s mezinárodními závazky ČR.
41. Podle § 17a odst. 1 písm. a) zákona o azylu se doplňková ochrana odejme, pokud okolnosti, které vedly k udělení doplňkové ochrany, zanikly nebo se změnily do té míry, že již doplňkové ochrany není zapotřebí.
42. Podle § 17a odst. 2 zákona o azylu platí, že při posuzování důvodů uvedených v odst. 1 ministerstvo přihlédne k tomu, zda změna okolností je tak významná a trvalé povahy, že osobě požívající doplňkové ochrany již nehrozí nebezpečí, že utrpí vážnou újmu. Dále se přihlédne k tomu, zda osoba požívající doplňkové ochrany uvede závažné okolnosti

podložené předchozí vážnou újmu odůvodňující odmítnutí ochrany státu, jehož je státním občanem.

43. Soud ze správního spisu dále zjistil, že žalobce požádal o prodloužení doplňkové ochrany dne 10. 12. 2014 s tím, že uvedl, že důvody, pro které mu byla doplňková ochrana udělena, stále trvají. Doplňková ochrana byla žalobci udělena rozhodnutím žalovaného ze dne 22. 6. 2011, č. j. OAM-428/VL-18-ZA14-2009, a to podle § 14a odst. 2 písm. b) zákona o azylu na dobu 12 měsíců. Žalovaný tak učinil v kontextu s aktuálním děním a vývojem, jež v Bělorusku probíhalo po prezidentských volbách v roce 2010, protože nebylo možné bezpečnostní situaci v zemi považovat za natolik uspokojivou, aby umožňovala bezpečný návrat žalobce do vlasti. Po prezidentských volbách 19. 12. 2010 bylo odsouzeno několik set odpůrců režimu, kteří demonstrovali proti znovuzvolení prezidenta Alexandra Lukašenka. Ve skupině zatčených byli i prezidentští kandidáti. Představitelé opozičního hnutí Běloruska vystoupili dne 31. 5. 2011 v Praze a hovořili o utlačování bojovníků za lidská práva, jejich zatýkání a mučení, a také o vlastních zkušenostech. Na situaci reagovali USA a EU oznámením dalších sankcí vůči běloruskému režimu. Další zprávy z června 2011 hovořily o zadržení dalších aktivistů opozice, kteří organizovali protestní akce proti režimu prezidenta Lukašenka. Na základě výše uvedeného dospěl žalovaný k závěru, že v případě žalobce není možné aktuálně vyloučit hrozbu vážné újmy, protože rozhodl o udělení doplňkové ochrany ve smyslu § 14a odst. 2 písm. b) zákona o azylu. Bližší okolnosti udělení doplňkové ochrany však z rozhodnutí žalovaného ze dne 22. 6. 2011 nevyplývají. Doplňková ochrana byla žalobci udělena na dobu 12 měsíců. Doba trvání doplňkové ochrany byla žalobci následně prodloužena a to o 24 měsíců (rozhodnutím žalovaného ze dne 28. 11. 2012, č. j. OAM-428-VL-18-HA03-PD1-2009).
44. Ze správního spisu soud dále zjistil, že o žádosti žalobce ze dne 10. 12. 2014 již žalovaný zamítavě rozhodoval rozhodnutím ze dne 18. 6. 2015, č. j. OAM-428/VL-18-ZA14-PD2-2009. Proti tomuto rozhodnutí podal žalobce ke zdejšímu soudu žalobu, která byla zamítnuta rozsudkem ze dne 23. 6. 2016, č. j. 56 Az 1/2016-56. Proti uvedenému rozsudku podal žalobce kasační stížnost, o které rozhodl NSS rozsudkem ze dne 9. 2. 2017, č. j. 1 Azs 216/2016-41, tak, že rozsudek Krajského soudu v Brně zrušil (ve výrocích I. až III.), současně zrušil rozhodnutí žalovaného ze dne 18. 6. 2015 a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení. NSS vytkl krajskému soudu i žalovanému postup, při kterém trestnou činnost žalobce (byl celkem 7x odsouzen, z toho 5x za krádež, 1x za pytláctví, 1x za ohrožení pod vlivem návykové látky) kvalifikovali jako porušení bezpečnosti státu ve smyslu § 15a odst. 1 písm. d) zákona o azylu. Na základě toho pak dovodili, že žalobce představuje nebezpečí pro bezpečnost státu, protože naplnil důvody pro neudělení, resp. neprodloužení doplňkové ochrany. Takovým závěrům však žalobcem páchaná trestná činnost typově neodpovídala. Závěr krajského soudu, že pod bezpečnost státu spadá rovněž ochrana života, zdraví a majetkových hodnot není podle NSS správný. V případě trestné činnosti proti životu a zdraví jde stále „pouze“ o trestnou činnost proti společnosti a nikoliv proti bezpečnosti státu. S ohledem na výše uvedené proto závěry krajského soudu a žalovaného neobstály a NSS zrušil jak rozhodnutí krajského soudu, tak i rozhodnutí žalovaného. V intencích vysloveného závazného právního názoru tak musel žalovaný o žádosti žalobce ze dne 10. 12. 2014 o prodloužení doplňkové ochrany znovu rozhodovat.

45. Ve věci bylo zásadní posouzení, zda žalobci, coby osobě požívající doplňkové ochrany, i nadále hrozí vážná újma (§ 14a) a nejsou-li naplněny důvody pro odejmutí doplňkové ochrany (§ 17a). Bylo tedy podstatné zjistit, zda žalobci i nadále hrozí v případě jeho návratu do vlasti skutečné nebezpečí vážné újmy, konkrétně v porovnání s obsahem rozhodnutí o udělení doplňkové ochrany ze dne 22. 6. 2011 ve smyslu § 14a odst. 2 písm. b) zákona o azylu mučení nebo nelidské či ponižující zacházení nebo trestání. A dále bylo třeba ověřit, zda okolnosti, které původně vedly k udělení doplňkové ochrany, zanikly nebo se změnily do té míry, že již doplňkové ochrany není zapotřebí. Přitom se přihlíží k tomu, zda změna okolností je tak významná a trvalé povahy, že žalobci již nehrozí nebezpečí, že utrpí vážnou újmu.
46. Vzhledem k výše uvedenému krajský soud z rozhodnutí žalovaného ze dne 22. 6. 2011 o udělení doplňkové ochrany žalobci zjišťoval přesné důvody tohoto udělení. Doplňková ochrana byla žalobci udělena především z důvodu dění a vývoje, k němuž v Bělorusku došlo po prezidentských volbách v roce 2010 a kvůli němuž nebylo možné považovat bezpečnostní situaci v Bělorusku za natolik uspokojivou, aby žalobci umožňovala bezpečný návrat do vlasti. Ačkoliv další bližší důvody nebyly v rozhodnutí precizovány, podle žalovaného nebylo možné na podkladě tohoto dění v Bělorusku vyloučit hrozbu vážné újmy ve smyslu § 14a odst. 2 písm. b) zákona o azylu, pročez doplňkovou ochranu žalobci udělil. Ostatní žalobcem tvrzené důvody, jako vycestování z vlasti s použitím pasu nahlášeného jako ztracený nebo podání žádosti o mezinárodní ochranu na území ČR (diskreditace Běloruské republiky), žalovaný v rozhodnutí o udělení doplňkové ochrany vypořádal a označil je za nedůvodné. V citovaném rozhodnutí o udělení doplňkové ochrany byl vypořádán také další žalobcem tvrzený důvod pro obavu z návratu do vlasti. Žalobce měl na území ČR přicestovat autobusem přes Polsko ve dnech 13. nebo 15. 2. 2005, neboť se údajně bál o život, protože v zemi původu měl donášet na opoziční organizaci BNF a podílel se na nelegálním dovozu automobilů ze zahraničí. V rozhodnutí o udělení doplňkové ochrany byly tyto obavy žalobce rozsáhle vypořádány. Bylo uvedeno, že činnost žalobce pro opoziční organizaci BNF měla čistě zaměstnanecký charakter. Sám žalobce i v předchozím řízení potvrdil, že se žádnými politicky motivovanými aktivitami ve vlasti nezabýval, měl své zaměstnání, avšak pro lepší finanční ohodnocení se nechal zaměstnat i u BNF jako řidič, kde pracoval necelý rok. Nátlaku policie, aby na členy BNF tzv. donášel, nepodleh. Ve spolupráci s policisty se ale začal zabývat nelegálním dovozem automobilů ze zahraničí, z čehož mu plynul značný finanční zisk. Aby se podařilo rozkrýt kompletní strukturu uvedené nezákonné činnosti, stal se dotýčný spolupracovníkem KGB, která mu poskytovala ochranu. Z výše uvedených informací o zemi původu mj. vyplývá, že právě tyto struktury představují základní oporu Lukašenkova diktátorského režimu, a tedy jsou efektivně schopny vyřešit případné potíže běloruských občanů v kontaktu s jinými státními orgány, natož s příslušníky opozice. Z výpovědi žalobce nejen v tomto řízení, ale i v předchozím řízení, vyplynulo, že veškerá jeho jednání, která s žádostí o mezinárodní ochranu začal spojovat, byla motivována finančním ziskem. Nejprve pro příznivé finanční ohodnocení začal pracovat jako řidič pro opoziční organizaci BNF. Poté čelil nátlaku ze strany policie, aby ji o činnosti této strany informoval. To žalobce odmítl, ale následně se začal za pomoci policie zabývat nelegálním dovozem aut ze zahraničí, z čehož mu plynula značná finanční provize. Tato činnost byla odhalena KGB, která výměnou za beztrestnost a ochranu požadovala spolupráci. Žalobce na to přistoupil, dokonce za úplatu odjel na popud KGB požádat o azyl do Německa, aby tam vystupoval

jako člen BNF, dopustil se výtržnosti, a tímto stranu zdiskreditoval. Po návratu do vlasti vystoupil ve sdělovacích prostředcích s prohlášením, které bylo proti BNF namířeno. Z vlasti pak žalobce měl odcestovat údajně proto, že jej KGB nedokázala ochránit před policisty, které pomohl usvědčit z majetkové trestné činnosti, a před představiteli BNF, kteří od žalobce požadovali dementování zveřejněného prohlášení. Potíže, které ve vlasti měl mít, podle žalovaného souvisely s majetkovou trestnou činností žalobce, za kterou ovšem nebyl ani souzen, neboť aktivně spolupracoval s KGB na usvědčení pachatelů z řad policie. Výše uvedené žalovaný v rozhodnutí o udělení doplňkové ochrany vyhodnotil tak, že žalobce nebyl ve vlasti pronásledován pro uplatňování politických práv a svobod ani z důvodu své rasy, pohlaví, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině či pro zastávání určitých politických názorů, a ani se takového pronásledování nemohl opodstatněně obávat, protože mu nebyl azyl podle § 12 písm. a) a b) zákona o azylu udělen.

47. Pro nyní posuzovanou věc je z výše uvedené citace rozhodnutí o udělení doplňkové ochrany ze dne 22. 6. 2011 podstatný především důvod udělení doplňkové ochrany podle § 14a odst. 2 písm. b) zákona o azylu. Tímto bylo právě dění a vývoj, k němuž v Bělorusku došlo po prezidentských volbách (19. 12. 2010), kdy opět svůj post obhájil Alexandr Lukašenko, bylo odsouzeno několik set odpůrců režimu, kteří proti jeho znovuzvolení demonstrovali, a kvůli němuž nebylo možné považovat bezpečnostní situaci v Bělorusku za natolik uspokojivou, aby umožňovala žalobci jeho bezpečný návrat do vlasti. Podle žalovaného totiž nebylo možné vyloučit skutečné nebezpečí vážné újmy ve smyslu § 14a odst. 2 písm. b) zákona o azylu. Uvedené odůvodnění udělení doplňkové ochrany žalobci je dosti obecné, vztahuje se na celou bezpečnostní situaci v zemi původu žalobce a nijak nespecifikuje konkrétní skutečnosti ve vztahu k žalobci, proč právě jemu může hrozit skutečné nebezpečí vážné újmy v zemi původu a o jaké nebezpečí či hrozbu by se mohlo jednat. Soud musel v tomto ohledu přisvědčit tvrzení žalobce, že čím obecnější a neurčitější jsou důvody pro udělení doplňkové ochrany, tím obtížnější je odůvodňování jejího neprodloužení (žalobce k tomu odkazoval na rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 11. 9. 2018, č. j. 4 Az 68/2017-58).
48. Jak již bylo výše citováno, žalovaný měl v souladu se zákonnou úpravou v rozhodnutí o neprodloužení doplňkové ochrany najisto postavit, že žalobci již nadále nehrozí vážná újma ve smyslu § 14a odst. 2 písm. b) zákona o azylu, včetně naplnění podmínek uvedených v § 17a odst. 1 písm. a) a odst. 2 zákona o azylu. Přitom měl žalovaný vycházet z porovnání situace zachycené v rozhodnutí o udělení doplňkové ochrany žalobci ze dne 22. 6. 2011, a měl tedy porovnat, zda okolnosti, které vedly k udělení doplňkové ochrany, již zanikly nebo se změnily do té míry, že již doplňkové ochrany není zapotřebí. Přitom musí jít o změnu okolností tak významnou a trvalou, že žalobci v případě jeho návratu do vlasti nebude hrozit nebezpečí, že utrpí vážnou újmu ve smyslu § 14a zákona o azylu. Žalovaný v napadeném rozhodnutí sice shromáždil a citoval řadu důležitých informativních zpráv (viz blíže čl. 1. tohoto rozsudku), z nichž také podstatně pasáže k politické a bezpečnostní situaci a stavu dodržování lidských práv v Bělorusku citoval, avšak tyto pak pouze obecně shrnul tak, že „z nich jednoznačně vyplývá, že v období od udělení doplňkové ochrany žalobci došlo v Bělorusku k podstatnému vývoji stran bezpečnosti situace a žalobci tak již nic nebrání v tom, aby se do své vlasti navrátil.“ Z tohoto obecného shrnutí zlepšení situace v Bělorusku však nijak blíže ve vztahu k žalobci nevyplývá, že okolnosti, které vedly žalovaného k udělení doplňkové ochrany,

zanikly, a že doplňkové ochrany u žalobce již není zapotřebí, neboť mu nehrozí již nebezpečí, že utrpí vážnou újmu [vážnou újmu podle § 14a odst. 2 písm. b) zákona o azylu, tedy újmu spočívající v mučení nebo nelidském či ponižujícím zacházení nebo trestání]. Žalovaný shromáždil celou řadu podkladů z různých zdrojů, včetně opakovaného pohovoru se žalobcem, a mohl tedy mít dostatek informací pro své závěry o neudělení doplňkové ochrany žalobci a pro prokázání splnění zákonných podmínek pro takový postup. Uvedené informace však individuálně nevyhodnotil ve vztahu k osobě a poměrům žalobce a nepostavil tak najisto, že v zemi původu žalobce došlo k takové změně okolností, že mu již nehrozí vážná újma z důvodu bezpečnostního dění a vývoje v Bělorusku, pročez doplňková ochrana již není zapotřebí. Žalovaný tedy bude muset srovnat okolnosti, za kterých byla doplňková ochrana žalobci udělena, s okolnostmi danými při rozhodování o žádosti žalobce o prodloužení doplňkové ochrany. Vzhledem k obecnosti důvodů pro udělení doplňkové ochrany žalobci (viz rozhodnutí žalovaného o udělení doplňkové ochrany ze dne 22. 6. 2011), bude složitější odůvodnit případnou změnu bezpečnostní situace v Bělorusku, avšak nikoliv nemožné, pokud taková změna výraznějšího a trvalejšího charakteru bude shledána. V uvedeném rozsahu lze odkázat na rozsudek NSS ze dne 29. 6. 2011, č. j. 7 Azs 21/2011-57, z jehož závěrů na str. 5 vyplývá, že „odejmutí doplňkové ochrany je možné jen a pouze tehdy, došlo-li ke kvalifikované změně, resp. úplnému zániku těch okolností, které vedly k udělení doplňkové ochrany.“ V nyní posuzované věci tedy měl žalovaný pro své rozhodnutí o neprodloužení doplňkové ochrany zjistit ze shromážděných informačních zpráv o situaci v Bělorusku takové okolnosti, které by svědčily o tom, že zde došlo ke vskutku významné změně obecné bezpečnostní situace. Jinak případ řešený v rozsudku NSS pod č. j. 7 Azs 21/2011-57 se týkal opozičního literáta, pročez v tomto ohledu nebyl srovnatelný s příběhem žalobce, jenž se politicky ani literárně v Bělorusku neangažoval.

49. Žalovaný se zcela legitimně vypořádal i s dalšími obavami vyslovenými žalobcem v průběhu správního řízení (a rovněž při jeho účastnické výpovědi před soudem). Žalobcem tvrzené obavy označil za neopodstatněné a současně poukázal na jejich zjevnou nevěrohodnost a účelovost argumentů. Šlo o obavy žalobce z důvodu rozhovoru poskytnutého o běloruské opoziční organizaci BNF, dále obavy z účasti žalobce na mítinku před běloruskou ambasadou v ČR a dále obavy v souvislosti se zmizením řidiče organizace Adražněnije. V rozhodnutí o udělení doplňkové ochrany se žalovaný rovněž vypořádal s další žalobcem tvrzenou obavou z potíží, které by mohl mít v Bělorusku kvůli vycestování na základě cestovního dokladu, jenž před státními orgány své vlasti označil za ztracený, avšak následně si do něj opatřil české vízum a z Běloruska vycestoval. Veškeré tyto obavy byly neopodstatněné a v podstatě účelové. V posledních dvou pohovorech (a také v účastnické výpovědi před soudem) žalobce zmínil i to, že dle sdělení matky mu domů stále chodila předvolání, přičemž poslední bylo doručeno před 6 nebo 12 měsíci. Přitom však konkrétní období, kdy tato přicházela, jejich počet a ani obsah nikdy nebyl schopen uvést. Rovněž žádné předvolání nikdy nedoložil. Dále žalobce zmiňoval návštěvy, které měly do místa jeho bydliště docházet, avšak ani zde nebyl schopen specifikovat, o koho přesně se mělo jednat, a za jakým účelem tam docházely. Žalobce tedy netvrdil žádné relevantní skutečnosti, které by bylo možné dále prověřovat a na jejichž základě by bylo třeba případně přehodnotit dosavadní závěry žalovaného. V této souvislosti je třeba také ve shodě se žalovaným připomenout, že doplňková ochrana byla žalobci udělena a následně prodloužena pouze z důvodu neuspokojivé obecné bezpečnostní situace

v Bělorusku a nikoliv na základě výše žalobcem prezentovaných obav a potíží. Žalobce nikdy netvrdil, že by byl v zemi původu trestně stíhán, dále nebyl členem žádné politické strany nebo jiné podobné organizace, neúčastnil se žádných mítinků a pro opoziční organizaci BNF pracoval pouze jako řidič. Za jedinou jeho aktivitu ve vlasti bylo možné považovat žalobcovo televizní vystoupení v roce 2004, kterým měl na žádost běloruské KGB zdiskreditovat opoziční organizaci BNF. Ovšem s ohledem na časový odstup od tohoto vystoupení, dále délku vycestování z vlasti a též naprostou ojedinělost takovéto aktivity žalobce, nelze v tomto spatřovat aktuální důvody, pro které by bylo možné dospět k závěru, že by žalobce po svém návratu do vlasti mohl být vystaven nezákonnému postupu ze strany běloruských státních orgánů. Naopak zmiňovaná aktivita by spíše svědčila o žalobcově spolupráci s režimem v Bělorusku.

50. Žalobce v žalobě opět uplatnil jako důvod hrozby vážné újmy v případě jeho návratu do vlasti to, že na území ČR požádal o mezinárodní ochranu. K tomu doplnil, že i žalovaný připustil, že neúspěšní žadatelé mohou být po svém návratu do vlasti předmětem zájmu běloruských orgánů, pokud se tyto orgány o absolvování uvedené procedury dozví. Přitom podle žalobce nelze vyloučit, že by tato situace v jeho případě mohla nastat. Uvedeným námitkám krajský soud nemohl přisvědčit.
51. Obavy žalobce z postihu běloruskými orgány za to, že v zahraničí požádal o mezinárodní ochranu, žalovaný v předchozích správních řízeních opakovaně posuzoval a řádně vypořádal. Za tím účelem si obstaral relevantní informace, především od MZV ČR. Žalovaný z těchto informací v napadeném rozhodnutí dovodil, že státní orgány Běloruska mají přesný přehled o délce pobytu běloruských občanů v zahraničí, avšak nikoliv o jeho typu. Během procedury při přechodu běloruské hranice nesděluje běžný občan účel své cesty ani konečnou destinaci v zahraničí a při návratu do vlasti nemusí oznamovat, co v zahraničí dělal, byť se jich běloruští pohraničníci na účel cesty často ptají. Nemají oprávnění takovou informaci žádat, avšak běloruští občané jim údaje často sdělí, ačkoliv nemusejí. Běloruské státní orgány obecně nesledují jednotlivé osoby po návratu na území Běloruska; výjimkou mohou být obecně osoby, které byly před svým vycestováním předmětem zájmu tamních úřadů. Z žalobcovy výpovědi je zřejmé, že v zemi původu nebyl nikdy trestně stíhán a nikdy se ani politicky neangažoval, pročez není důvod se domnívat, že by po jeho návratu do vlasti mohl být předmětem zájmu tamních úřadů. Žalobce v průběhu správního řízení a i soudního řízení nesdělil žádné jiné relevantní okolnosti, pro které by mohl být předmětem zájmu běloruských orgánů. Žalobce vycestoval z vlasti zcela legálně, a to s vědomím běloruských státních orgánů. Po návratu do vlasti nejsou ukládány žádné sankce, neboť pro opuštění Běloruska není třeba žádné povolení, občan Běloruska může pobývat v cizině tak dlouho, jak chce. Navrátilivší se občané mají stejná práva jako ti, kteří žijí v zemi nepřetržitě. Neúspěšní žadatelé o azyl mohou být předmětem zájmu jen v případě, že běloruské státní orgány se o absolvování této procedury dozví. Jak již bylo shora uvedeno, žalobce není povinen při svém návratu sdělovat účel svého pobytu v zahraničí. Také orgány ČR neposkytují žádným běloruským orgánům informace o tom, kdo na území ČR žádá o udělení mezinárodní ochrany. I v tomto směru tedy jsou obavy žalobce neopodstatněné. Z informací MZV ČR dále vyplynulo, že v trestním řádu Běloruské republiky existuje čl. 369-1 „Diskreditace Běloruské republiky“, na jehož základě se trestají omezením nebo odnětím svobody od 2 do 4 let „vědomě lživá sdělení cizímu státu, zahraniční nebo mezinárodní organizaci o

politické, ekonomické, sociální, vojenské nebo mezinárodně-politické situaci v Bělorusku“. Podle tohoto článku se však v Bělorusku dosud netrestalo. Pokud tamní státní orgány chtěly někomu ukázat svoji nelibost z toho, že hovoří v zahraničí o Bělorusku, uchylují se ke způsobování neformálních a spíše drobnějších životních nepříjemností. Souvisí to s tím, že diskreditaci dle trestního řádu by musely běloruské orgány dokázat a pustit se před soudem na tenký led tvrzením, co je a není v běloruském systému pravda. V Bělorusku neexistuje rozdíl mezi postavením osob, které o mezinárodní ochranu žádaly, avšak nebyla jim udělena, a osob, které nějakou formu mezinárodní ochrany v zahraničí požívaly, ovšem nebyla jim prodloužena. V rozhodnutí o udělení doplňkové ochrany žalobci ze dne 22. 6. 2011 žalovaný k uvedenému ještě doplnil, že případy potrestání neúspěšných žadatelů o azyl v zahraničí o návratu do vlasti nejsou známy. Za samotnou žádost o azyl v zahraničí nejsou žadatelé po návratu do Běloruska pronásledováni. Běloruské úřady v zásadě tolerují nelegální pobyt svých státních příslušníků v zahraničí, pokud není spojen s jinými trestnými činy (obchod s lidmi, nucené práce atd.). Běloruské úřady nemají věrohodné informace o legálnosti pobytu jejich občanů v zahraničí a informacemi o žadatelích o azyl nedisponují.

52. S ohledem na výše uvedené krajský soud uzavírá, že podaná žaloba byla částečně důvodná, a že ve správním řízení nebyly ověřeny takové důvody, které by svědčily o kvalifikované změně bezpečnostní situace v Bělorusku, pro kterou by žalobci již nehrozila vážná újma v případě jeho návratu do vlasti [ve smyslu § 14a odst. 2 písm. b), § 17a odst. 1 písm. a) a odst. 2, § 53a odst. 4 zákona o azylu]. Lze tak konstatovat, že ve věci nebyl zjištěn skutkový stav tak, aby o něm nebyly důvodné pochybnosti a v rozsahu, jenž je nezbytný vzhledem ke konkrétním okolnostem případu (§ 2 odst. 4 a § 3 správního řádu).

VII. Závěr a náklady řízení

53. Ze všech shora uvedených důvodů krajský soud žalobě vyhověl a napadené rozhodnutí žalovaného zrušil (§ 76 odst. 1 písm. a) s.ř.s. – vady řízení spočívající v nepřezkoumatelnosti pro nedostatek důvodů rozhodnutí] a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení (§ 78 odst. 1, 4 a 5 s.ř.s.).
54. O náhradě nákladů řízení krajský soud rozhodl tak, že nepřiznal toto právo žádnému z účastníků. Žalobce sice byl v řízení plně úspěšný (§ 60 odst. 1 s.ř.s.), avšak právo na náhradu nákladů řízení neuplatnil, neboť mu žádné náklady nevznikly. Právní zástupkyně mu byla pro toto soudní řízení ustanovena soudem, protože náklady tohoto právního zastoupení platí stát (§ 35 odst. 8 s.ř.s.). Žalobce rovněž neplatil soudní poplatek za podanou žalobu, neboť tato věc je od placení soudních poplatků osvobozena. Žalovaný nebyl ve věci úspěšný, a proto nemá právo na náhradu nákladů řízení.
55. Ustanovené zástupkyni žalobce JUDr. Janě Kuřátkové soud přiznal odměnu za zastupování žalobce v tomto řízení, která sestávala z odměny advokátky a náhrady hotových výdajů podle § 35 odst. 2 s.ř.s. a vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění pozdějších předpisů. V daném případě se jednalo o 3 úkony právní služby (převzetí a příprava zastoupení, sepsí repliky a účast na jednání soudu dne 13. 12. 2019) a 3 režijní paušály ve výši 3x 3 100 Kč a 3x 300 Kč (§ 7, § 9 odst. 4, § 11 odst. 1 písm. b), d), g), a § 13 odst. 4

advokátního tarifu], tedy celkem 10 200 Kč. Jelikož zástupkyně žalobce doložila, že je plátcem daně z přidané hodnoty (dále též jako „DPH“), zvýšil krajský soud celkovou částku odměny za právní zastoupení o DPH ve výši 21 % (o částku 2 142 Kč). Celkem tedy byla ustanovené zástupkyni přiznána odměna za právní zastoupení v tomto řízení ve výši 12 342 Kč, přitom k jejímu zaplacení z účtu krajského soudu byla určena přiměřená lhůta.

56. Ve výroku IV. tohoto rozsudku krajský soud rozhodl ve smyslu § 58 odst. 2 s.ř.s. o odměně ustanovené tlumočnice Mgr. Ireně Čermákové. Tlumočnice provedla tlumočnický úkon při jednání soudu dne 13. 12. 2019, a to tlumočném z jazyka ruského. Krajský soud přiznal tlumočné podle náročnosti a míry odborných znalostí potřebných k realizaci tlumočnického úkonu ve smyslu § 17 odst. 1 položka 1 vyhlášky č. 37/1967 Sb., o provedení zákona o znalcích a tlumočnících, ve znění pozdějších předpisů. Sazba odměny při ústním překladu z cizího jazyka do češtiny či naopak činí za 1 hodinu 100 až 350 Kč. Vzhledem k náročnosti tlumočnického úkonu a míry potřebných odborných znalostí k jeho realizaci soud určil v této věci sazbu odměny ve výši 350 Kč za 1 hodinu tlumočení. V dané věci byly účtovány ustanovovány celkem 3 hodiny trvání jednání dne 13. 12. 2019, proto odměna ustanovené tlumočnice za provedení tlumočnický úkon činí částku 1 050 Kč. Jelikož tlumočnice doložila, že je plátcem DPH, byla jí částka odměny za tlumočnický úkon zvýšena o DPH ve výši 21 % (o částku 220,50 Kč). Ustanovené tlumočnicki tak náleží celkem částka 1270,50 Kč. Tlumočnicki nebylo možné přiznat odměnu za tlumočnický úkon v rozsahu 4 hodin, neboť soudní jednání trvalo necelé 3 hodiny a pro případné studium materiálů v rámci přípravy na jednání a provedení tlumočnického úkonu, na které tlumočnice zcela oprávněně poukazovala, krajský soud nenašel v zastaralé prováděcí vyhlášce č. 37/1967 Sb. žádný právní titul. Náklady na tlumočné platí stát (§ 59 odst. 2 s.ř.s.), a proto krajský soud rozhodl o povinnosti vyplácet určenou odměnu za tlumočnický úkon ustanovené tlumočnicki za podmínek uvedených ve výroku IV. tohoto rozsudku z účtu Krajského soudu v Brně v přiměřené lhůtě.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává u Nejvyššího správního soudu. V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Brno 13. prosince 2019

JUDr. Kateřina Mrázová, Ph.D., v. r.
samosoudkyně

Za správnost vyhotovení:

B. Z.